

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคการผลิตที่สำคัญ และเป็นแรงหนุนหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชาติให้แข็งแกร่ง การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไทยจึงต้องมีทิศทางที่รัดกุมรอบคอบ จึงจะสามารถพัฒนาพื้นฐานของภาคอุตสาหกรรมไทยให้แข็งแกร่งและยั่งยืน ในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ผันผวนเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมอาหาร เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ซึ่งส่งผลให้มีการส่งออกสินค้าทางการเกษตรและแปรรูปทางการเกษตรเป็นจำนวนมาก

อีกทั้งประเทศไทยยังคงเป็นประเทศส่งออกข้าวเป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยมีมูลค่าตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. – 18 ก.ย. 51 ไทยส่งข้าวออกไปแล้ว 8.08 ล้านตัน มูลค่า 4,908 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ 158,857 ล้านบาท (กรมส่งเสริมการค้าส่งออก, 2551) ดังนั้นจากข้อมูลตัวเลขการส่งออกข้าวดังกล่าว จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมอาหารมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย และในปัจจุบันถือว่ามี การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะพฤติกรรมผู้บริโภคของมนุษย์อุตสาหกรรมอาหารจึงมีการเติบโตและสร้างตลาดใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุผลดังกล่าวอุตสาหกรรมอาหารจึงได้มีวิสัยทัศน์ในการผลักดันผลิตภัณฑ์อาหารไทย (Products from Thailand) ให้ติดอันดับ 1 ใน 3 ของทางเลือกของผู้บริโภคทั่วโลก โดยการสร้างนวัตกรรมและนำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังสร้างภาพลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปจากไทยว่าเป็นสินค้าที่ดีต่อสุขภาพ ซึ่งหากมีการส่งเสริมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เชื่อว่ามูลค่าการส่งออกอาหารแปรรูปของไทยในปี 2555 จะมีมูลค่าประมาณ 5.80 แสนล้านบาท ด้วยมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มสูงขึ้นจะส่งเสริมให้อุตสาหกรรมอาหารของไทยเติบโต และเป็นผลิตภัณฑ์ทางเลือกในตลาดโลกได้ (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2551)

ในปัจจุบันประชากรของโลก กำลังเผชิญกับภัยคุกคามจากวิกฤตอาหารโลก ซึ่งมีผลมาจากผลผลิตอาหารทั้งจากพืชผลทางการเกษตรและปศุสัตว์ที่ลดลง และมีราคาที่สูงขึ้น รวมทั้งไม่สามารถผลิตผลผลิตได้เพียงพอกับความต้องการของประชากรที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ความต้องการอาหารและจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้มีความต้องการบุคลากรและองค์ความรู้ที่มีความรู้ความชำนาญสามารถบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่คุณค่าของระบบการผลิตอาหาร เพื่อให้พอเพียงกับความต้องการของมนุษยชาติ ดังนั้นประเทศไทยจึงมีบทบาทที่สำคัญในฐานะของแหล่งธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตอาหารและการเกษตรในการผลิตอาหารหรือเป็นครัวโลกที่สำคัญ ซึ่งต้องมีการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศที่ผลิตอาหารในภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก อีกทั้งยังต้องมองถึงปัญหาผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น และเตรียมพร้อมรับมือกับวิกฤตที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้านและบูรณาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาวิจัยทรัพยากรการเกษตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2009) นอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการแล้วนั้น บุคลากรควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อตนเองและผู้อื่น คุณสมบัติด้านจริยธรรม คุณธรรม ความสามารถในการปรับตัวและบุคลิกภาพก็เป็นคุณลักษณะของบุคลากรที่องค์การพึงประสงค์ด้วยเช่นกันเพื่อให้ผลที่ตามมาเกิดประสิทธิผลสูงสุดทั้งด้านการทำงาน และสังคม

จากการศึกษาของ Stephen R. Covey ซึ่งได้ศึกษาและนำเสนอผลการศึกษารั้งแรกในปี ค.ศ.1989 ในเรื่อง 7 อุปนิสัย สำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง (The 7 Habits of Highly Effective people) เป็นหลักการในการปฏิบัติตามลักษณะนิสัยที่ดี เพื่อให้ผู้ปฏิบัติประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง ทั้งในชีวิตส่วนบุคคลและการทำงาน อุปนิสัยทั้ง 7 ประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน (Be Proactive) อุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ (Begin with the End in Mind) อุปนิสัยที่ 3 การทำตามลำดับความสำคัญ (Put First Things First) อุปนิสัยที่ 4 การคิดแบบชนะ/ชนะ (Think Win/Win) อุปนิสัยที่ 5 การเข้าใจคนอื่น ก่อนจะให้คนอื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood) อุปนิสัยที่ 6 การผนึกพลังประสานความต่าง (Synergize) และอุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the Saw) ซึ่งอุปนิสัยทั้ง 7 ประการ เป็นหลักการพื้นฐานในการเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องอย่างค่อยเป็นค่อยไป จากภายในสู่ภายนอกมิใช่แค่สร้างบุคลิกภาพเพียงฉาบฉวย เนื่องจากความคิดจะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติเป็นนิจก็จะกลายเป็นอุปนิสัยและจะกลายเป็นคุณลักษณะในที่สุด ทั้งนี้คุณลักษณะที่ดีของบุคคลนั้นจะนำมาซึ่งประโยชน์ในระยะยาว นำไปสู่ความสำเร็จและความสุขที่แท้จริงทั้งในการทำงานและการดำเนินชีวิต ซึ่งหลักการนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในวงการธุรกิจ การศึกษาและจิตวิทยา (Covey, 2004) ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 23 “การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ” มาตรา 24 วรรค 4

“จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างเป็นสัดส่วนสมดุลกัน ทั้งรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา”

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีการพัฒนาการทั้งด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม การพัฒนาจิตใจจึงถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่นักศึกษาควรได้รับการปลูกฝังหรือพัฒนาอุปนิสัยเพื่อให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนั้นนักศึกษาจึงควรมีการวัดระดับ 7 อุปนิสัยของผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่งของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นองค์การที่มีภารกิจด้านการเรียนการสอนด้านอุตสาหกรรมเกษตร ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2515 ซึ่งรวมอยู่ในคณะเกษตรศาสตร์ และแยกออกมาจัดตั้งเป็นคณะอุตสาหกรรมเกษตรในปีพ.ศ. 2542 รวมเป็นระยะเวลา 38 ปี (หน่วยงานประกันคุณภาพการบริหารและจัดการศึกษา คณะอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับพัฒนาทรัพยากรนักศึกษาต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับองค์การและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาองค์การและบุคลากร รวมทั้งนักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะนำข้อมูลเหล่านี้ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อสร้าง 7 อุปนิสัยต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้หลักการ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง
2. เพื่อเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กับคุณลักษณะทั่วไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ โดยใช้หลักการ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง
2. ทำให้ทราบความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กับคุณลักษณะทั่วไป
3. เพื่อให้นักศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระดับอุปนิสัยทั้ง 7 ประการอันนำไปสู่การเป็นผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง

นิยามศัพท์

อุปนิสัย หมายถึง ความประพฤติที่ทำจนเคยชิน การฝึกนิสัย เป็นการฝึกให้ประพฤติในทางที่ดี ที่เหมาะที่ควร จนเกิดความเคยชิน และแสดงออกได้อย่างเป็นอัตโนมัติ สามารถทำได้โดยไม่ต้องฝืน

อุปนิสัยแสดงพื้นฐานทางอารมณ์ หมายถึง พฤติกรรมที่ประพฤติจนเกิดความเคยชินในเรื่องของการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การมีความเมตตากรุณา รวมทั้งการแสดงออกซึ่งการเป็นคนรักชาติ สัญญา เกียรติ และชื่อเสียงได้อย่างเหมาะสม

อุปนิสัยแสดงความสมดุลในชีวิต หมายถึง พฤติกรรมที่ทำให้มีความสามารถในการแบ่งเวลาใน และทุ่มเทในแง่มุมต่างๆ ของชีวิต ทั้งในด้านการงาน ครอบครัว เพื่อน และอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม และคำนึงถึงจุดสนใจ และความต้องการของตัวเอง

7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่ง หมายถึง 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่งตามหลักการของ Stephen R. Covey (2004) ซึ่งประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 1 คือการเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน อุปนิสัยที่ 2 คือการเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3 คือการทำให้สิ่งสำคัญก่อน อุปนิสัยที่ 4 การคิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 5 คือเข้าใจผู้อื่นก่อนแล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยที่ 6 คือการผนึกพลังประสานความแตกต่าง อุปนิสัยที่ 7 คือการลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ

กลุ่มอุปนิสัยเพื่อช่วยชนะส่วนตน หมายถึง อุปนิสัยที่ทำให้เราชนะตนเอง เกิดความมั่นใจในตนเอง รู้จักธรรมชาติของตนเอง รู้จักคุณค่าที่มีอยู่ในตนเองและความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เป็นการเริ่มต้นจากตนเอง คือ เปลี่ยนจากคนที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นไปเป็นคนที่ต้องพึ่งพาตนเองหรือ “ชนะใจตนเอง” เมื่อพึ่งพาตนเองได้ถือว่ามีความพื้นฐานสำหรับการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้ ก็จะก้าวไปสู่การ “ชนะใจผู้อื่น” ซึ่งประกอบไปด้วย อุปนิสัยที่ 1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน อุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3 การทำให้สิ่งสำคัญก่อน และอุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ โดยอุปนิสัยที่ 7 จะเป็นการกระตุ้นให้อุปนิสัยทั้ง 3 อยู่ในตัวเราเสมอ ทำให้เป็นคนพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง

กลุ่มอุปนิสัยเพื่อชัยชนะในสังคม หมายถึง อุปนิสัยที่ทำให้เราชนะใจคนทั่วไปด้วยการทำงานเป็นทีมและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย อุปนิสัยที่ 4 การคิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 5 การเข้าใจผู้อื่นก่อนจะให้อื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยที่ 6 การฝึกพลังประสานความต่าง อุปนิสัยที่ 7 การล้มเลิกให้คมอยู่เสมอ โดยอุปนิสัยที่ 7 จะเป็นการกระตุ้นให้อุปนิสัยทั้ง 3 อยู่ในตัวเราเสมอ และพร้อมช่วยเหลือผู้อื่นด้วย

นักศึกษาคณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หมายถึง นักศึกษาคณะอุตสาหกรรมเกษตร ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ระดับปริญญาตรี คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่